

Complexnummer: 510466

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Julia Jan Wouters Stichting

Aantal complexonderdelen

5

Monumentnummers van complexonderdelen

510467, 510468, 510469, 510470, 510471

Woonplaats

Oudeschoot

Gemeente

Heerenveen

Provincie

Fryslân

Locatie van het hoofdobject

Schoterlandseweg 45, 8451 KA te Oudeschoot

Complexomschrijving

Inleiding

De JULIA JAN WOUTERS STICHTING is een complex bestaande uit de volgende beschermde onderdelen: HOOFDGEBOUW, TUINMANSWONING, BOS- PARK en TUINAANLEG, OMGRACHTE GRAFHEUVEL met GRAFKELDER en HEK. Het complex ligt aan de zuidzijde van een langgerekt terrein, dat globaal wordt begrensd door de Schoterlandseweg/Tjeerd Roslaan aan de zuidzijde; de Van Bienemalaan aan de westzijde en de Beukenlaan aan de oostzijde. Omwille van de duidelijkheid maakt bijgevoegde kaart deel uit van de beschrijving. De geschiedenis van het vm. landgoed gaat terug tot in de 17de eeuw, toen er op het terrein een boerderij lag, waarvan het karakteristieke opstreckende verkavelingspatroon vanaf de Tjonger nog enigszins herkenbaar is en waarvan slechts een gedeelte nog tot het huidige complex behoort. De boerderij c.a. werd in 1763 verkocht aan Tetje Epkes Bienema-Roos. De familie Bienema liet de buitenplaats Veenwijk bouwen en voorzien van bossen en een formele tuinaanleg waarvan enkele elementen nog herkenbaar zijn. In 1807 werd het smalle perceel door aankopen aan de oostzijde verbreed. In hetzelfde jaar werd het concept van de formele tuin vervangen door het concept in landschapsstijl. Enkele elementen daarvan zijn bewaard gebleven. Aan de noordzijde van de uitbreiding werd tussen 1807-1810 een omgracht familiegraf gesticht door Epke Roos van Bienema. In 1845 werd de buitenplaats Veenwijk en een deel van de bijbehorende terreinen gekocht door Jan Wouters, die door verdere aankoop in 1849 zijn bezit kon vergroten. Tussen 1873 en 1892 is de buitenplaats Veenwijk gewijzigd. Bij testament had de laatste eigenaresse Julia Hartsinck-Wouters, dochter van Jan Wouters, bepaald haar kapitaal grotendeels te bestemmen "tot het doen verblijf houden van voor hun leven met geheel onderhoud van ongehuwde en behoeftige dames uit den fatsoenlijken en beschaafden stand, de ouderdom van vijfenveertig jaren bereikt hebbende en geboren in de provincie Friesland" op het buitenhuis Veenwijk. Het buitenhuis bleek

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

ongeschikt voor de huisvesting en in 1901 besloot men een nieuw huis te laten bouwen, naar ontwerp van en door Joh. Borger uit Joure, voortgezet door J.G. Brouwer uit Oranjewoud. Het in de trant van de Neo-Renaissance uitgevoerde gebouw werd gedeeltelijk gebouwd op de fundamenten van het oude Veenwijk, maar breder. In 1927 werd het hoofdgebouw uitgebreid met een vleugel aan de noordwestelijke zijde die een eenheid vormt met het hoofdvolume. Deze vleugel werd ontworpen en uitgevoerd door timmerman J.G. Brouwer, gebaseerd op een voorontwerp van de Leeuwarder architect H.H. Kramer. Van ondergeschikt belang voor de bescherming van rijkswege zijn de kassen met ketelhuis en een berghok. Buiten bescherming van rijkswege valt een recentelijk geplaatste houten garage ten noorden van de voormalige tuinmanswoning wegens geringe architectuurhistorische waarde.

Het complex ligt in een landschappelijk waardevolle omgeving met cultuurhistorisch belangwekkende buitenplaatsen c.a. te Oranjewoud-Oudeschoot.

Omschrijving

Het hoofdgebouw van de Julia Jan Wouters Stichting is gebouwd in 1901 naar ontwerp van Joh. Borger uit Joure in een voor Friesland uitbundige Neo-Renaissancestijl, werd voltooid door J.G. Brouwer uit Oranjewoud en naar zijn ontwerp uitgebreid met een vleugel aan de noord-westzijde in 1927; aannemer was A.R. van der Wijk uit Lippenhuizen Het tehuis vormt het hoofdgebouw in de aanleg van de stichting.

De voormalige tuinmanswoning ten zuidwesten van het hoofdgebouw is gebouwd in 1901 naar ontwerp van en uitgevoerd door J.G. Brouwer. De woning vormt een functionele eenheid met het hoofdgebouw. In materiaalgebruik en detaillering is het een eenvoudige dienstwoning. Erachter lagen de verschillende moestuinen, van elkaar gescheiden door heggen, met broeikassen (1906/1916), ketelhok en overige hokken en boomgaarden.

De omgrachte grafheuvel met aangeaarde grafkelder, gesticht tussen 1807 en 1810, vormt een solitair element in de gehele aanleg van het wandelbos. In de gracht aan de zuidzijde van het complex is aan het eind van de 19de eeuw een bakstenen dam gelegd met hardstenen hekstijlen met een ijzeren draaihek en vleugelstukken. Dit vormt een bewaard gebleven element van het buiten Veenwijk, getuige het opschrift op de hekstijlen. De historische tuinaanleg dateert uit verschillende perioden en vormt geen temporele eenheid in aanleg. Enkele elementen dateren nog uit de 18de-eeuwse formele tuinaanleg, ondermeer het kunstmatige heuveltje (toponiem: Woutersbergje) en de daarop uitkomende rechte vaart (grand canal). Van de landschappelijke tuinaanleg uit 1807 is ondermeer herkenbaar de voortuin met padenbeloop en perken, de beplanting en het reliëf. De tuin zet zich in het naburig perceel aan de oostzijde voort met een slingerende gracht met aan de overzijde enkele solitaire bomen, die voorheen behoorde tot de uitbreiding van het buiten Veenwijk.

Waardering

Het complex Julia Jan Wouters Stichting, bestaande uit de volgende beschermde onderdelen: hoofdgebouw, tuinmanswoning, bos-, park- en tuinaanleg, grafkelder in omgrachte ronde grafheuvel en hek, geëvolueerd uit de voormalige buitenplaats Veenwijk, is van algemeen cultuurhistorisch belang:

- vanwege de redelijke mate van historisch belang als uitdrukking van een sociaal-economische ontwikkeling, te weten het oprichten van een buitenplaats c.a. nabij Oranjewoud,

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de hoge mate van belang als bijzondere uitdrukking van een sociaal-economische ontwikkeling, in het bijzonder die van de liefdadigheidsinstellingen,
- vanwege de redelijke mate van belang als bijzondere uitdrukking van een typologische ontwikkeling, namelijk een tehuis in de vorm van een buitenhuis,
- vanwege de bijzondere plaats die de gebouwen innemen in het oeuvre van de bouwmeesters Joh. Borger en J.G. Brouwer,
- vanwege de hoge mate van esthetische kwaliteit van het complex, in het bijzonder de zeer hoge mate van esthetische kwaliteit van het hoofdgebouw,
- vanwege de zeer hoge mate van belang wegens de bijzonder rijke en verzorgde detaillering van zowel ex- als interieur van het hoofdgebouw,
- vanwege de hoge mate van belang van het complex dat onderdeel uitmaakt van een groter geheel dat cultuurhistorisch van nationaal belang is, te weten het gebied met de buitenplaatsen c.a. van Oranjewoud-Oudeschoot,
- vanwege de zeer hoge mate van belang voor het aanzien van Oudeschoot,
- vanwege de zeer hoge mate van architectonische gaafheid van exterieur en interieur,
- vanwege de hoge mate van visuele gaafheid van de samenstellende onderdelen van het complex bestaande uit een hoofdgebouw, tuinaanleg c.a., dienstwoning en hekwerk,
- vanwege de redelijke mate van zeldzaamheid op provinciaal niveau van een collectieve woonvorm voor dames uit de gegoede stand.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 510467

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	20 januari 1999
Kadaster deel/nr	82685/4

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Oudeschoot	Heerenveen	Fryslân

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Knijpe	E			263

Omschrijving**

Inleiding

Het HOOFDGEBOUW van de JULIA JAN WOUTERS STICHTING, ter plaatse van het vm. landhuis Veenwijk. Tussen 1873 en 1892 is het buitenhuis Veenwijk gewijzigd. De laatste eigenaresse Julia Hartsinck-Wouters, dochter van Jan Wouters, had bij testament bepaald haar kapitaal grotendeels te bestemmen "tot het doen verblijf houden van voor hun leven met geheel onderhoud van ongehuwde en behoeftige dames uit den fatsoenlijken en beschaafden stand, de ouderdom van vijfenvestig jaren bereikt hebbende en geboren in de provincie Friesland" op het buitenhuis Veenwijk. Het buitenhuis bleek ongeschikt voor de huisvesting en in 1901 besloot men een nieuw huis te laten bouwen, naar ontwerp van en door Joh. Borger uit Joure, voortgezet door J.G. Brouwer uit Oranjewoud. Aannemer van het tehuis was A.R. van der Wijk uit Lippenhuizen. Het in de trant van de Neo-Renaissance uitgevoerde gebouw werd gebouwd op de kelderverdieping en op gedeelten van de fundamenteën van het oude Veenwijk, maar breder. Het interieur bevat enkele stucwerkdecoraties uit het eind van de 18de eeuw, die hergebruikt zijn. In 1927 werd het hoofdgebouw uitgebreid met een vleugel aan de noordwestelijke zijde die een eenheid vormt met het hoofdvolume. Deze vleugel werd ontworpen en uitgevoerd door timmerman J.G. Brouwer, gebaseerd op een voorontwerp van de Leeuwarder architect H.H. Kramer. Het tehuis vormt het hoofdmotief in de aanleg van de stichting. Het hoofdgebouw ligt aan de zuidzijde van een langgerekt terrein, waarvan de begrenzing op kaart is aangegeven.

Omschrijving

Het gebouw heeft een L-vormige plattegrond, waarvan het hoofdvolume geleed is door een middenrisaliet; de jongere aanbouw is teruggerooid aan de noordwestelijke zijde van het bouwblok. Het geheel is twee bouwlagen hoog opgetrokken op een basement waarin een kelderverdieping is opgenomen. Het opgaand muurwerk bestaat uit bruine bakstenen, verlevendigd met gepleisterde sier- en cordonlijsten en geglazuurde tegels in de trommelvelden van de ramen van de tweede bouwlaag. Het middenrisaliet wordt geaccentueerd door een levendig gedecoreerde Vlaamse topgevel. De oostelijke zijvleugel van het hoofdvolume is voorzien van een houten veranda. De verschillende bouwvolumes worden gedekt door een afgeknot schilddak belegd met zwart geglazuurde kruispannen, met uitzondering van het dakschild aan de noordzijde van het hoofdvolume waarop zwarte gegolfde Friese pannen, met

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

daklichten. De dakschilden op de zuidzijde worden verlevendigd door kleine dakkapellen met zinken tentdakjes voorzien van een piron. De indrukwekkende zuidgevel rust op een plint en basement; in het middenrisaliet zijn twee kelderramen voorzien van diefijzers. De bel-etage heeft in elk gevelvlak drie lichtopeningen met T-vensters onder een getoogde hanekam voorzien van versierde sluit- en onversierde aanzetstenen; tussen de ramen vier gepleisterde sierbanden. In het middenrisaliet is de rechter gevelopening de toegang tot het huis. De toegang is voorzien van deuren met Neo-Renaissance motieven en siersmeedwerk in de deurpanelen en een viertreeds natuurstenen stoep met ijzeren trapleuningen. In de zijgevels van het middenrisaliet zijn smalle vensters. De lichtopeningen in de rechtervleugel, waarvan de middelste dubbele tuindeuren zijn, worden gedeeltelijk aan de blik onttrokken door een houten veranda op een basement; in het midden is een smal houten trapje. De eerste en tweede bouwlaag worden gescheiden door een cordonlijst. De indeling van de gevel is identiek aan die van de eerste bouwlaag. Boven de T-vensters (schuiframen) zijn trommelvelden met een ruitvormig tegelpatroon onder een getoogde streklaag met onversierde imitatie sluit- en aanzetstenen. De brede gevellijst is voorzien van een opschrift op de beide zijvleugels van het hoofdvolume: JULIA. JAN WOUTERS.STICHTING. OPGERICHT.IN.HET. JAAR.1901 De gevellijst van het middenrisaliet heeft vlakken met ruw pleisterwerk waartussen zes consoles op de hoeken en onder de muurdammen van de Vlaamse gevel, die uit de gevel oprijst. Deze bakstenen dakkapel heeft de formele aspecten van een halsgevel en is verlevendigd met pleisterwerk. De dakkapel heeft een rondboogvenster geflankeerd door pilasters, die een lijst dragen waarop een aveinkel met het jaartal 1901, bekroond door een halfronde schelp; aan weerszijden van de kajuit eenvoudige klauwstukken met op de hoeken obelisk. De oostelijke zijgevel is ondiep en bevat een houten aanbouw van recente datum, met een toegang en een brandtrap. De noordelijke gevel (achtergevel) van het hoofdvolume is zeer eenvoudig, zonder versiering uitgevoerd: alle vensters bevinden zich onder een onversierde streklaag.

In het linker deel zijn vier zesruitsvensters; een smalle dienstingang met gietijzeren rooster met fruitmotief in het middenpaneel; een brede dubbele deur met een viertreeds bakstenen stoep; een sierlijk geleed bovenlicht; een zesruitsvenster erboven en twee kleine vensters. Links ervan zijn vijf vensters in de eerste en tweede bouwlaag, deels zesruits, deels T-vensters, van ongelijke breedte en met onderling ongelijke afstand over de gevel verdeeld. Onder het eerste zesruitsvenster in de tweede bouwlaag is een hergebruikt fragment met een Louis-XVI ornament van het oude buitenhuis Veenwijk met het opschrift: Gebouwdt 1763 Herbouwdt 1798. De aanbouw uit 1927 bestaat uit een vijf raamtraveeën diep, rechthoekig bouwlichaam, dat haaks op de westelijke zijgevel is gebouwd; van de westelijke zijgevel nog twee vensters in het zicht latende, met in het basement twee kelderramen voorzien van sierlijke diefijzers. In de structuur en de detaillering voegt de aanbouw zich volkomen naar het bestaande gebouw aangepast. De oostgevel van de aanbouw heeft in de hoek met het bestaande gebouw een smal T-venster in de eerste bouwlaag en een breder venster in de tweede bouwlaag; voor het overige is het opgaand muurwerk blind. In de noordgevel van de aangebouwde vleugel zijn slechts twee kleine gangvensters aangebracht. Het opgaand muurwerk van de westgevel van de aangebouwde vleugel is door een cordonlijst gescheiden: de vijf T-vensters in de eerste bouwlaag hebben een getoogde hanekam met sluit- en aanzetstenen; de vijf T-vensters in de tweede bouwlaag zijn voorzien van een betegeld trommelveld met éénsteens segmentboog. De zuidgevel van de aangebouwde vleugel is twee raamtraveeën diep en heeft aan de zuidwestzijde een dubbele toegangsdeur met smeedwerk in de deurpanelen, een natuurstenen brievenbus rechts naast de deur en een viertreeds natuurstenen stoep.

De indeling van het interieur van het gebouw is grotendeels oorspronkelijk gebleven en bestaat uit een centrale gang in de lengte-as van het gebouw met aan weerszijden zalen en dienstvertrekken op de bel-etage en kamers op de verdieping; in de aangebouwde vleugel zijn de kamers gelegen aan één zijde van de gang die aansluit op de gang van het hoofdgebouw. De aankleding van het interieur is in Jugendstil-trant uitgevoerd en bevat ondermeer plafondschilderingen in de gangen, een trap, schoorsteenmantels en verschillende kamerplafonds met beschilderd stucwerk. In de bestuurskamer bevinden zich twee herplaatste, eind 18de-eeuwse

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

stucwanden afkomstig uit het buiten Veenwijk. De decoraties bevatten attributen of symbolen van de jacht en de vrijmetselarij. Het gebouw werd tussen 1990 en 1992 inwendig gerestaureerd.

Waardering

Het hoofdgebouw van de Julia Jan Wouters Stichting uit 1901, geëvolueerd uit het vm. buiten Veenwijk, is van algemeen cultuurhistorisch belang:

- vanwege de hoge mate van belang als bijzondere uitdrukking van een sociaal-economische ontwikkeling, in het bijzonder die van de liefdadigheidsinstellingen,
- vanwege de bijzondere plaats die het gebouw inneemt in het oeuvre van de bouwmeesters Joh. Borger en J.G. Brouwer,
- vanwege de zeer hoge mate van esthetische kwaliteit van het hoofdgebouw,
- vanwege de zeer hoge mate van belang van de bijzonder rijke en verzorgde detaillering zowel van het ex- als interieur van het hoofdgebouw,
- vanwege de hoge mate van belang als hoofdelement van een complex dat onderdeel uitmaakt van een groter geheel dat cultuurhistorisch van nationaal belang is, te weten het gebied met de buitenplaatsen c.a. Oranjewoud-Oudeschoot,
- vanwege de zeer hoge mate van belang voor het aanzien van Oudeschoot,
- vanwege de zeer hoge mate van architectonische gaafheid van exterieur en interieur,
- vanwege de hoge mate van visuele gaafheid als hoofdmotief van de samenstellende onderdelen van het complex bestaande uit een hoofdgebouw, tuinaanleg c.a., dienstwoning en hekwerk,
- vanwege de redelijke mate van zeldzaamheid op provinciaal niveau van een collectieve woonvorm voor dames uit de gegoede stand.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Bejaardenwoning

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 510468

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	20 januari 1999
Kadaster deel/nr	82685/21

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Oudeschoot	Heerenveen	Fryslân

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Oudeschoot	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Knijpe	E			263

*Omschrijving***

Inleiding

De TUINMANSWONING bij de Julia Jan Wouters Stichting, thans directiewoning, is in 1901 in Ambachtelijk-traditionele bouwtrant gebouwd naar ontwerp van J.G. Brouwer, dorpsstimmerman van Oranjewoud. Hij heeft meer van dit type dienstwoningen gebouwd voor de landgoedeigenaren van Oranjewoud. Het woonhuis ligt op de zuidoosthoek van het Stichtingsterrein, tegen de boomwal van de terreinafscheiding aan. Tussen het hoofdgebouw en de tuinmanswoning bestond een verbinding via een elektrische bel. Het interieur van het huis werd in de jaren 1940, 1949, 1969 en recentelijk gemoderniseerd. De bij het huis behorende houten garage valt buiten de bescherming van rijkswege.

Omschrijving

Het woonhuis heeft een L-vormige plattegrond en bestaat uit één bouwlaag onder een samengesteld overstekend zadeldak op klampen. Het overstekende dak is voorzien van een eenvoudige sierhanebalk met siermakelaar voorzien van gezaagde opzetstukjes. Het dak is gedekt met zwart gesmoorde gegolfde Friese pannen, met uitzondering van het noordelijk dakschild dat is belegd met rode ongeglazuurde Hollandse pannen. De gevels zijn opgetrokken uit roodbruine strengpersbakstenen op een gepleisterde plint. De gevel is verticaal geled door een vrijwel geheel omlopende zandstenen band, ter hoogte van de onderdorpels van de vensters die enigszins naar voren springen; in de segmentbogen van de vensters zijn tectonische decoraties. In de korte zuidgevel van de woonkamer zijn twee getoogde H-vensters onder een getoogde strekboog met kunststenen aanzetstenen en een sluitsteen met diamantkop. In de geveltop is een drielichtvenster, een zgn. melkmeisje. Het middenvenster is rondbogig, het onderste gedeelte van de ruiten is voorzien van een kruisvormige geleding. De oostelijke zijgevel is gedeeltelijk gewijzigd door het dichtmetselen van een zij-ingang en bevat thans slechts een provisiekelderraam met diefijzers en een getoogd H-venster. De noordgevel is gewijzigd en heeft een achterdeur. De korte

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

westelijke gevel heeft een ijzeren roosvenstertje en een getoogde hoofdingang. De gevels in de winkelhaak zijn vrijwel geheel blind: er is slechts een smal H-venster aan de zuidzijde. In de hoek staat vanouds een betonnen regenwaterput.

Waardering

De dienstwoning uit 1901 die behoort bij de Julia Jan Wouters Stichting is van algemeen cultuurhistorisch belang:

- als bijzondere uitdrukking van de sociaal-economische verhouding, nl. als dienstwoning gesitueerd op een hoek van terrein,
- vanwege de hoge mate van belang voor de visuele en structurele gaafheid van het complex als geheel,
- vanwege de redelijke mate van architectonische gaafheid van het object,
- als essentieel en voorheen functioneel onderdeel van het totale complex.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Dienstwoning(K)

Functie

Tuinmanswoning(K)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 510469

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	20 januari 1999
Kadaster deel/nr	82685/13

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Oudeschoot	Heerenveen	Fryslân

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Knijpe	E			2823
Knijpe	E			3201
Knijpe	B			5198
Knijpe	E			263
Knijpe	E			244
Knijpe	E			247

Omschrijving**

Inleiding

De geschiedenis van de BOS-, PARK- en TUINAANLEG nabij de Julia Jan Wouters Stichting hangt nauw samen met de voormalige buitenplaats Veenwijk ter plaatse. Bij de tuin behoort ook een gietijzereren ZONNEWIJZER als tuinornament. Omwille van de duidelijkheid maakt bijgevoegde kaart deel uit van de beschrijving.

De echtelieden Fokke Bienema en Tetje Epkes Roos lieten de buitenplaats in 1763 ter plaatse van een boerderij bouwen en tevens voorzien van bossen en van een formele tuinaanleg uit omstreeks 1798, waarvan enkele elementen nog herkenbaar zijn: de berg (toponiem: Woutersbergje) en de daartoe leidende rechte vaart (grand canal) die daar in een vijver uitmondde en de lindelaan in de voortuin. In 1807 werd het smalle perceel door aankopen aan de oostzijde van de slingerende gracht uitgebreid. In hetzelfde jaar werd het concept van de formele tuin direct rondom het buiten vervangen door één van een tuinaanleg in landschapsstijl dat zich uitstrekte over de uitbreiding waarmee het een geheel vormde. De ontwerper ervan is niet bekend. In 1845 werd de buitenplaats Veenwijk en een deel van de bijbehorende terreinen gekocht door Jan Wouters, die door verdere aankoop in 1849 zijn bezit kon vergroten. Na het overlijden van zijn dochter en laatste eigenaresse van de buitenplaats, Julia Hartsinck-Wouters, werd de buitenplaats in 1901 grotendeels geamoveerd en vervangen door de kern van het huidige hoofdgebouw van het complex. Voor de begrenzing van de beschermenswaardige parkaanleg is gekozen voor een aaneengesloten gebied met inachtneming van het historische padenbeloop en de beplanting. Daaronder vallen: de aanleg met solitair direct rondom het hoofdgebouw inclusief die welke in het aangrenzende perceel staan; de open weide achter het hoofdgebouw, de zogenaamde Woutersberg, de parkachtige aanleg achter het hoofdgebouw

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

naar de Woutersberg; de rabatten met bosaanplant en solitair rondom de grafheuvel, de grafheuvel, de eikenlaan (na 1864), de beukenlaan en het perceel stobbehout aan de zuidwestzijde. Daarnaast komen voor bescherming in aanmerking de greppels en waterpartijen binnen het gebied: de gedeeltelijke omgrachting, het kanaal en de vijver bij de Woutersberg, de ringvormige gracht rond de grafheuvel en de kronkelende gracht aan de oostelijke begrenzing. Percelen met jongere aanplant (meest den en larix) en een gewijzigd padenbeloop binnen het gebied zijn voor de bescherming van rijkswege van ondergeschikt belang. De aanleg van de voortuin bleef sedert 1901 in grote trekken ongewijzigd en wordt sedert 1990 hersteld. De gietijzeren zonnwijzer met Neo-Renaissance motieven staat in de voortuin van de Julia Jan Woutersstichting. Het tuin-ornament stond er reeds in 1903, maar het is onbekend wanneer of het in de tuin is geplaatst. Op grond van de stijl is een datering in het laatste kwart van de 19de eeuw of rond 1900 mogelijk. In de formele tuin direct achter het huis is in 1990 een symmetrische rozentuin aangelegd; deze en de parkeerplaats vallen buiten de bescherming van rijkswege.

Omschrijving

De kunstmatig opgeworpen heuvel ligt precies in het verlengde van het hoofdgebouw van de Julia Jan Wouters Stichting. Het bergje biedt uitzicht op het hoofdgebouw over het weiland. Naar de heuvel leidt een rechte sloot (een 'grand canal'), thans gedeeltelijk gedempt, die aan de voet van de heuvel in een vijver uitmondt. Aan de zuidelijke rand van het weiland is een dwarsvaart die oostelijk slingerend aftakt in zuidelijke richting om aan te sluiten op de zuidelijke gracht. De tuinaanleg direct rondom het huis is gerealiseerd in de trant van de landschapsstijl. De aanleg bestaat onder meer uit een padenbeloop met grind, door een bollend gazon met enkele bloemperken, terwijl in de zuidoosthoek het terrein langzaam oploopt.

Voor het huis staat een zonnwijzer op een gebogen driepoot, bestaande uit drie segmenten: voet, tussenlid met plateau en knop en de eigenlijke zonnwijzer. Aan de oost- en westzijde van de voortuin staan hoog opgaande linden, in de tuin staan onder andere rode beuken en langs de oprijlaan eiken. Het terrein wordt optisch gescheiden van het gazon rond de voormalige tuinmanswoning door ondermeer rhododendrons.

In het bos op verspreide plaatsen zeer oude bomen en landschappelijke elementen als rabatten met bosaanplant. Aan de zuidwestzijde van het terrein een perceel stobbehout. In het noordwesten van het gebied twee lanen: de beukenlaan sluit aan bij de structuur in het landschap, de eikenlaan is een jongere toevoeging.

Waardering

De historische bos-, park- en tuinaanleg rondom de Julia Jan Wouters Stichting, aangelegd in het eind van de 18de eeuw en in het begin van de 19de eeuw bij het vm. buiten Veenwijk, is van algemeen cultuurhistorisch belang:

- vanwege de redelijke mate van belang als uitdrukking van een sociaal-economische ontwikkeling, te weten het oprichten van een buitenplaats c.a. nabij Oranjewoud,
- als essentieel onderdeel van het buiten Veenwijk, thans de Julia Jan Wouters Stichting,
- vanwege de hoge mate van belang als onderdeel van een complex dat onderdeel uitmaakt van een groter geheel dat cultuurhistorisch van nationaal belang is, te weten het gebied met de buitenplaatsen c.a. Oranjewoud-Oudeschoot,
- vanwege de structurele en visuele gaafheid van de landschappelijke omgeving en de samenstellende onderdelen van het complex,

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de redelijke mate van gaafheid van de hoofdstructuur en onderdelen ervan,
- vanwege het materiaalgebruik en de ornamentiek van de contemporaine tuindecoratie.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

Monumentnummer*: 510470

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	20 januari 1999
Kadaster deel/nr	82684/157

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Oudeschoot	Heerenveen	Fryslân

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Knijpe	E			263

Omschrijving**

Inleiding

HEK op de grachtdam van de vm. buitenplaats Veenwijk op het terrein van de Julia Jan Wouters Stichting. In 1845 werd de buitenplaats Veenwijk en een deel van de bijbehorende terreinen gekocht door Jan Wouters. Tussen 1873 en 1892 is het buiten Veenwijk gewijzigd; uit deze periode dateert vermoedelijk ook het hekwerk; de dam kan uit de 18de eeuw dateren. Bij testament had de laatste eigenaresse Julia Hartsinck-Wouters, dochter van Jan Wouters, bepaald haar kapitaal grotendeels te bestemmen "tot het doen verblijf houden voor hun leven met geheel onderhoud van ongehuwde en behoeftige dames uit den fatsoenlijken en beschaafden stand, de ouderdom van vijfenveertig jaren bereikt hebbende en geboren in de provincie Friesland" op het buitenhuis Veenwijk. Het buitenhuis bleek ongeschikt voor de huisvesting en in 1901 besloot men een nieuw huis te laten bouwen, naar ontwerp van en door Joh. Borger uit Joure, voortgezet door J.G. Brouwer uit Oranjewoud. Enkele bouwelementen van het oude Veenwijk zijn daarbij gespaard gebleven waaronder het hekwerk.

Omschrijving

In de zuidgracht ligt een gele bakstenen dam met ingezwenkte keermuren. Op beide damwanden staan taps toelopende ijzeren hekstijlen met twee leuning, waarvan de bovenste aan de uiteinden een krul heeft, gestoken in hardstenen neuten. Midden op de damwanden aan weerszijden staan hardstenen hekstijlen. De stijlen hebben een plintje, afgebiljoende hoeken, een ruitvormig reliëf aan de zuidzijde en een samengestelde bekroning. Deze bekroning wordt gevormd door een lijstje en een platte piramidaal toelopende afdekplaat met er tussenin het opschrift: VEENWIJK. Aan de grachtzijde van de hekstijlen staan smeedijzeren vleugelstukken en aan de binnenzijde hangen twee ijzeren draaihekken.

Waardering

Het hekwerk uit het laatste kwart van de 19de eeuw op de grachtdam is van algemeen belang:

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- als historische erfafscheiding en toegang van het vm. buiten Veenwijk,
- vanwege de hoge mate van gaafheid,
- vanwege de hoge mate van visuele gaafheid met het terrein van het complex Julia Jan Wouters Stichting waardoor de betekenis van het geheel wordt versterkt.

Hoofdcategorie

Voorwerpen op pleinen en dergelijke

Subcategorie

Erfafscheiding(D)

Functie

Toegangshek

Monumentnummer*: 510471

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	20 januari 1999
Kadaster deel/nr	82684/168

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Oudeschoot	Heerenveen	Fryslân

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Knijpe	E			3201

Omschrijving**

Inleiding

OMGRACHTE RONDE GRAFHEUVEL met GRAFKELDER van de familie Bienema. De familie Bienema liet in 1763, ongeveer ter plaatse van een voormalige boerderij, de buitenplaats Veenwijk bouwen. Het landgoed werd geleidelijk uitgebreid door grondaankopen aan de oostelijke zijde. Aan de noordzijde van deze uitbreiding werd tussen 1807-1810 een omgrachte, ronde grafheuvel gesticht door Epke Roos van Bienema en zijn vrouw Sara Susanna Bergsma. In de gehele aanleg van het wandelbos vormt de grafheuvel een solitair, romantisch element, met twee hulstbomen bij de toegang.

Omschrijving

De grond uit de gegraven cirkelvormige gracht is gebruikt om een gemetselde grafkelder te bedekken, zodat de grafheuvel ontstond. Het familiegraf van de Bienema's bestaat uit een gemetselde gewelfconstructie. De toegang tot de grafkelder wordt afgedekt door een onversierde rechthoekige sluitsteen opgelegd op diagonaal opgemetselde muurdammen. De toegang wordt geflankeerd door twee hulstbomen.

Waardering

De omgrachte ronde grafheuvel met grafkelder van de familie Bienema uit ca 1807-1810 is van algemeen cultuurhistorisch belang:

- als bijzonder object in de typologische en functionele ontwikkeling van de grafkelder, dat tot de vroegste van dergelijke particuliere grafkelders in Friesland behoort en vermoedelijk als voorbeeld heeft gediend van een dergelijke grafkelder op de begraafplaats van Brongerga,
- vanwege de historische relatie met de bosaanleg van het vm. buiten Veenwijk en passend in het idee van de aanleg van de landschappelijke tuinstijl, waarin objecten die bepaalde emoties van vermaak of ernst oproepen, werden opgenomen,

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de redelijke mate van visuele gaafheid in de landschappelijk omgeving,
- vanwege de hoge mate van typologische zeldzaamheid in Friesland.

Hoofdcategorie

Uitvaartcentra en begraafplaatsen

Subcategorie

Begraafplaats en -onderdelen

Functie

Grafheuvel